

5. Кравченко Л. Роль студентського самоврядування у формуванні лідерських та особистісних якостей студентів. 2012. С. 117.

6. Романик А. Роль студентського самоврядування в Україні та в країнах Західної Європи. *Студентське самоврядування в Україні*. Київ: «Молодіжна альтернатива», 2004. С.6-10.

7. Хмурова К. Європейське самоврядування – шлях до студентської активності. *Освіта України*. 21.06.2006. №26-27. С. 8

Бідна Валентина

викладач суспільних дисциплін

Бідна Ольга

викладач гуманітарних дисциплін

Новоушицький коледж Подільського
державного аграрно-технічного університету
смт. Нова Ушиця

ТОЛЕРАНТНІСТЬ В СИСТЕМІ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Демократичні та інтеграційні процеси, що відбуваються в нашої державі, зумовляють підвищення вимог до якості професійної підготовки та рівня вихованості майбутніх фахівців на засадах нової гуманітарної концепції освіти, націленої на цілісне бачення світу, на відміну від попередньої, науково-технократичної, спрямованої на спеціалізацію. Важливість виховання толерантності у сучасних студентів зумовлена високим рівнем їхньої мобільності, зростанням кількості міжнародних контактів, міжкультурних зв'язків і стосунків. Проблема виховання толерантності з метою формування культури міжособистісних взаємин у студентів вищих навчальних закладів стала однією із найбільш актуальних в умовах соціокультурного середовища, поліпшення якості життя.

Толерантність (лат. *tolerantia* – стійкість, витривалість; терпимість; допуск, допустиме відхилення) – складна інтегративна якість особистості; ціннісна детермінанта політичної культури; механізм вирішення проблем співіснування представників різних рас, культур тощо; позитивна реакція на існування відмінностей; соціальна властивість, засіб досягнення суспільної згоди; один із принципів гуманістичного виховання.

Головні принципи толерантності: довірче співробітництво – встановлення в освітньому закладі відносин взаєморозуміння і взаємної вимогливості між

адміністрацією, педагогами з одного боку, і вихованцями з іншого; екологія взаємовідносин – забезпечення сприятливого соціально-психологічного клімату в освітньому закладі як основи формування толерантного середовища; формування почуття власної гідності, самоповаги, поваги до оточення, народів, незалежно від їх соціальної належності, національності, культури, релігії. [1]

Саме система вищої освіти має великий вплив на формування особистості. Основні її задачі – вироблення позиції громадянина, соціальної активності, емоційної стійкості, комунікабельності та толерантності. Тільки та людина є толерантною, яка може уявляти себе на місці інших людей, відчувати те, що відчують вони. Толерантна чи інтолерантна поведінка характерна не тільки для окремих особистостей, а й для окремих груп людей. Важливий вплив на молодь має оточення, в якому вона знаходиться. У системі вищої освіти важливою є модель поведінки самих викладачів. В толерантному колективі викладачів, якому властива атмосфера поваги, доброзичливості, уважного відношення як до колег, так і студентів, стає можливою підготовка молоді до безконфліктного, толерантного спілкування. [2, с. 107-109].

Поняття “толерантність” порівняно нове у науковому дискусійному полі України. Однією з важливих умов побудови позитивних взаємин з представниками інших національностей є взаємодія на основі толерантності, порозуміння, поваги до поглядів, думок, цивілізацій, традицій, цінностей та культур інших країн і народів, тому потрібно шукати шляхи щодо створення умов для розвитку толерантності.

Елементами структури толерантності є:

- толерантна свідомість, що передбачає наявність знань студентів про толерантність як загальнолюдську гуманістичну цінність та важливу ознаку професійно-трудова відносин;
- толерантні почуття – відносно стійкі відчуття майбутніх фахівців стосовно об’єктів міжособистісної та ділової взаємодії, що виражаються в емоційній оцінці, тобто у відповідному прихильному ставленні до людей, іншої думки чи етичних проблем;
- емоційна стійкість, що передбачає здатність контролювати гнів, негативні реакції в конфліктних ситуаціях у процесі спільної професійної діяльності;
- толерантна поведінка – тип соціальної поведінки, основою якої є активне включення майбутніх фахівців у взаємодію з іншими під час виконання спільних особистих та професійних завдань (співпраця).

Проте слід мати на увазі, що таке «структурування» є досить умовним, оскільки між усіма компонентами існують складні взаємозв’язки та взаємовпливи [3, с. 152-170].

Сучасні дослідження переконують, що невід’ємною умовою формування навичок толерантної поведінки і взаємодії студентів є створення єдиного толерантного простору освітнього закладу. Тобто на засадах толерантності, поваги, гуманізму та демократії мають вибудовуватися стосунки між членами педагогічного колективу, між студентами та педагогами, студентів між собою.

Лише толерантний освітній простір може стати місцем для виховання в студентів толерантних якостей.

Отже, ефективними педагогічними умовами виховання толерантності можемо визначити наступні:

- наявність полікультурного простору/виховного середовища, у якому є множинність;
- оновлення та розвиток різних форм спільної роботи;
- розвиток навичок комунікації та співпраці студентів;
- інтерактивне педагогічне спілкування;
- наявність толерантних якостей у педагога;
- довіра і відкритість у взаєминах педагога й студента;
- цілеспрямоване та активне використання змісту освітніх дисциплін та форм організації навчально-виховного процесу тощо. [4]

Сучасний стан розвитку людини й суспільства вимагає фахівця не лише з певними теоретичними знаннями, спеціальними вміннями, навиками та техніками, а й системою демократичних цінностей. Серед яких вагоме місце посідає толерантність. Тому слід добиватися того, щоб усюди – у сім'ї, навчальній аудиторії, там, де йде обмін ідеями, думками, де відбувається навчання і спілкування, – толерантність стала нормою поведінки та взаємоповаги. Отже, потреба суспільства в толерантній особистості ставить перед сучасною освітою завдання глибокого вивчення проблеми формування толерантності в молодого покоління. Толерантність є дієюю тоді, коли пронизує всі сфери і види діяльності студентів. Освіта є тим соціальним інститутом, в межах якого може формуватися толерантна свідомість і поведінка студентів як через систему виховної роботи, так і через зміст освіти, за допомогою програм, підручників, різних форм організації навчання, які б допомагали розвивати у студентів практичні навички толерантної взаємодії.

Список використаних джерел

1. Козлова О.Г., Гребеник Т.В. Формування толерантності у процесі громадянського виховання студентської молоді. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29291/1/Kozlova.pdf>.
2. Матеюк О. А. Національна самосвідомість та етнічна українська культура. *Культура в сучасному українському суспільстві: Стан та проблеми*: Збірник всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ : КНУКіМ, 2008. С. 107 – 109., с. 107–109.
3. Виховання культури толерантних взаємин у студентської молоді: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 248 с.
4. Делянченко В. М. Особливості процесу формування толерантності у майбутніх соціальних педагогів URL: <http://www.psyh.kiev.ua>.

